Fra Færøyene med frelsesoffiser

Bergtora ble født på Færøyene som nummer sju i en søskenflokk på elleve. Den store familien bodde i et lite, svart hus med gress på taket.

Bergtora Djurhuss Wasa, Foto: Mari Møystad, Eier: Kvinnemuseet

Vann hentet de i bekken, og parafinlamper sørget for lyset. Faren var borte hele sommeren på fiske, og søsknene gledet seg alltid veldig til fisket var over:

- Jeg har gode minner fra alle gangene vi stod og ventet på ham ved kaia og så en etterlengtet pappa endelig komme hjem.

Fakta: Bergtora Djurhuss Wasa

Født 1930

Oppvokst på Færøyene

Bosatt i Elverum

Intervjuet i 2010 av Mari Østhaug Møystad, Anno Glomdalsmuseet.

Artikkelen er tidligere publisert i boka Hundre kvinner som ble utgitt av Kvinnemuseet i 2015. Boka er skrevet av journalist og forfatter Kari Gjerstadberget og bygger på intervjuer med hundre kvinner over 70. Dokumentasjonen ble gjort av Museumsnettverk for kvinnehistorie, som er ledet av Kvinnemuseet og har 25 medlemmer, inkludert Kilden kjønnsforskning.no.

Dokumentasjonsprosjektet Hundre kvinner består av intervjuer i form av lyd- og filmfiler, transkripsjoner og foto, og befinner seg i Kvinnemuseets arkiv.

Les mer på https://kvinnemuseet.no/nettverk

Lekeplassen var brygga og skjærgården. Bergtora kunne ikke svømme, men både søstrene og brødrene hadde lært seg det selv.

- Det var fem grader i vannet, så jeg synes ikke det var særlig fristende å bade. Jeg lekte mye med dokker, og jeg husker veldig godt at mor sydde ei dokke til min lillesøsters fireårsdag, hun kalte den Abbedona.

Det var ikke vanlig at en mor tok seg tid til sånne sysler som å lage dokker, så søsknene var alene om å ha en så fin leke. En gang gikk det galt: De kom i ”kamp” med noen gutter fra et annet nabolag, og de tok dokka.

- Vi var så fortvilet. Det var som om vi hadde mistet et levende vesen.

De måtte ”røve” henne tilbake, og fem søsken dro på tokt for å finne ut hvor de hadde gjort av dokka. Storebror oppsøkte guttene:

- Det gikk ikke så godt, han ble ertet og gjort narr av. Han, en gutt, kom for å hente ei dokke!

Søstrene kastet seg også inn i slagsmålet, som de tapte. De måtte rømme, men hadde sett at guttene hadde gått inn i et båtnaust med dokka. Da listet de seg tilbake, og der, nede i mørket, fløt dokka. Det gule håret bredte seg utover i vannet. Storebroren holdt lillesøster Valdis i beina, og med en hov klarte hun å fiske opp dokka.

- Abbedona var gjennombløt og nesten ødelagt. Men vi var glade for at vi hadde fått henne tilbake.

Da Bergtora var åtte år, flyttet familien til Torshavn. Der fikk moren jobb med fiskeforedling, og faren begynte å losse båter. I leiligheten der var det innlagt vann og toalett i kjelleren, men ikke elektrisitet. Da søsknene kom hjem fra skolen, var det deres oppgave å tenne ild og å sette brød i ovnen. Mor satte deigen om morgenen før hun gikk på jobb. Dermed fikk de alltid deilig ferskt brød.

På søndager gikk foreldrene på møte. Far til pinsemenigheten og mor til Frelsesarmeen. Da var det alltid to av jentene som måtte være hjemme og passe steika.

Bergtora minnes miljøet på Færøyene som veldig todelt. Halvparten av de som bodde der, tilhørte en religiøs bevegelse. På den andre siden var det et stort alkoholforbruk. Det fantes ikke steder som serverte alkohol, slik at overforbruket ble svært synlig i gatebildet.

Bergtoras familie var veldig glade i musikk, og de spilte mye religiøs musikk.

- Jeg svermet for Norge, og jeg hørte på sangen ”Når fjordene blåner”. Det var nok påvirkning fra de norske offiserene i Frelsesarmeen som var på Færøyene, sier hun.

Hun forelsket seg da også i en nordmann da hun var 18 år. Hun traff Thormod på Frelsesarmeens friluftsmøte.

- Jeg husker han stod der, brun og flott, med glitrende øyne.

De ble kjærester, og etter en stund ble Bergtora gravid, noe hun ikke ville fortelle til mor.

Idyll på badestranda – Tormod og Bergtora i 1959. Foto: Privat

- Men hun pakket barneklær til meg da vi skulle reise til Norge, så hun visste tydeligvis hva som hadde skjedd!

Bergtora, som hadde drømt om fjord og fjell, kom til skogen i Elverum. Det har hun aldri blitt fortrolig med:

- Det er ikke noe utsikt. Jeg måtte på toppen av skibakken for å få ”luft”. Etter hvert som tiden gikk, tok jeg noen ganger med meg dattera mi til Hamar for å se på Mjøsa. Der kunne jeg sitte å høre

bølgene slå mot kaia.

Den første tida i Elverum bodde de i et rom i sokkeletasjen til svigermor.

- Jeg kom til en storfamilie og hadde reist fra en annen. I min familie var det ikke lov til å spille kort, mens i Thormods familie elsket de det sosiale i å spille kort. Jeg ble introdusert for både ”rakker” og ”whist”, minnes hun.

De flyttet så til Færøyene og var der i to år, til sønn nummer tre på vei. Det var dårlige tider, og de vendte tilbake til Elverum. Med tre barn i ”bagasjen” ville ikke svigermor ha dem boende. Det var en vanskelig tid, men de fikk bo hos annen familie. Så ble Bergtora veldig sjuk og innlagt på sjukehus med blødende struma. Minstegutten Trygve ble da passet på av en tante og onkel. De flyttet til Sør-Odal og tok Trygve med seg.

- Han vokste opp hos dem. Det var en vanskelig og sår opplevelse for oss, sier Bergtora.

I 1956 flyttet de inn i egen tomannsbolig sammen med Thormods bror og familie. Det var rene himmelriket etter mange år med trangboddhet. Bergtora og Thormod fikk seks barn.

- Forholdet mellom meg og min mann var kjærlig og godt. Han var en leken far og en fin rollefigur, sier Bergtora.

Den første jobben hun hadde i Elverum var en vaskejobb. I sju år vasket hun kontorer før ungene stod opp om morgenen. Så gikk hun på et matlagings- og serveringskurs, og arbeidet to dager i uka på kafeteria. Hun fikk etter hvert full stilling og var på kafeen i 30 år. Bergtora var aktiv i fagforeningsarbeid og ble leder for Hotell- og Restaurantarbeiderforeningen i Elverum. Hun var med på landsmøter og satt i valgkomiteen i sentralstyret.

Bergtora med hele familien, 1974. Foto: Privat, Kvinnemuseet

- I begynnelsen av min tid i fagforeningsledelsen var det uvanlig at en kvinne tok ordet i større sammenhenger. Jeg ble bevisst på kvinnekamp gjennom dette arbeidet.

Bergtora har også 20 år bak seg som SV-politiker, og har sittet to perioder i formannskapet i Elverum.

Ektemannen Thormod var murer. De siste årene av yrkeslivet jobbet han på Jarlsø i Tønsberg sammen med sin bror Olaf, og hadde leilighet i byen. Bergtora pendlet dit annen hver uke i 11 år, helt til bedriften ble lagt ned. Hun ville ikke flytte fra Elverum.

Ektemannen Tormod med to av barna, en snørik vinter på Elverum. Foto: Privat

Etter at de ble pensjonister, hadde ektefellene noen fine år sammen hvor de koste seg med reiser og med barnebarn. Så ble ektemannen dement.

- Det er som om man mister den man er glad i litt etter litt, med den sykdommen. Men man må prøve å gjøre det beste ut av det. Når Thormod hørte musikk, ble han roligere, så jeg satt ofte på musikk når han var syk. Jeg tok ham også med på piknik i skogen. Han var så glad i skogen. Det var ofte veldig vanskelig å få ham inn i bilen, men da han kom ut i skogen, ble han rolig.

- Vi var heldige. Vi var glade i hverandre. Det som betyr mest, er kjærligheten.

Thormod døde i 2000, 75 år gammel.

Bergtora har en aktiv pensjonisttilværelse. Hun er med i frivillig arbeid, er nestleder i revmatikerforeningen og holder foredrag om Færøyene.

- Det er alltid nye utfordringer rundt neste hjørne. Jeg har lært meg å bruke data, og spesielt internett gjør at jeg i dag har god kontakt med mine røtter på Færøyene. Der kan jeg lese aviser og høre på færøyske nyheter. Nå som jeg ser dårligere, har jeg tenkt å lære å kjøre firehjulingsscooter. Det er min neste utfordring.

INNVANDREDE KVINNERS HISTORIER

Av Mari Østhaug Møystad og Kari Gjerstadberget, 2015

Last ned | Del

Meldinger ved utskriftstidspunkt 24. oktober 2026, kl. 03.02 CEST

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.